

האם חז"ל טענו שמשיח לא חייב להיות בן לאב ביולוגי בשר ודם? ומהי האמת על רבי משה הדרשן

קיימת טענה נוצרית שיש מקור בחז"ל לכך שמשיח אינו חייב להיות בן לאב ביולוגי (והוא יכול להיוולד מ'רוח הקודש'. הטענה מסתמכת על פרשן יהודי - רבי משה הדרשן - מהמאה האחת עשרה בפרובאנס שבצרפת. יש ראיות מוצקות שחכמי ישראל (חז"ל) הוציאו את כתביו של הפרשן מכתבי כלל ישראל, שדעתו נחשבה לפסולה, שבכתביו נמצאו השפעות של דתות זרות שאינן קשורות ליהדות. ויש אף חושדים שבכתביו בוצעה השתלה מכוונת של קונספירטורים נוצרים כדי לנסות להחדיר את השקר הנוצרי לדברי חז"ל (וזו כנראה לא הפעם הראשונה ולא האחרונה שהנוצרים עושים זאת...)

בפורום שפה ברורה התקבלה שאלה של אדם שגלש באתרים נוצרים בעברית. להלן שאלתו: שלום כבוד הרב...
יש לי שאלה לגבי אם למשיח יש אבא ? אני שואל את השאלה הזאת כי ראיתי באתר משיחי אחד שאומר שלמשיח אין אבא והוא מביא ראיה מדברי חז"ל .. אני מצטט את הדברים מאתר ..

האמונה לפיה אין המשיח צריך להיות בן לאב ביולוגי (כפי שהיא באה לידי ביטוי גם בברית החדשה) היתה גם נחלתם של חז"ל. וכך כתוב במדרש "בראשית רבה" ל"ה 8: " (אמר) רבי משה הדרשן: למדתיה, הגואל אשר אקים מכם אין לו אב, שנאמר: הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח (זכריה ו' 12), וכן הוא אומר: ויעל כיונק לפניו וכשרש מארץ ציה (ישעיה נג' 2). "והרעיון חוזר על עצמו בפרק ל"ז 22 של אותו מדרש: "אמר רבי ברכיה: אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: אתם אמרתם לפני יתומים היינו ואין אב. אף גואל שאני עתיד להעמיד מכם אין לו אב, שנאמר: הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח" (זכריה ו' 12). וכן אמר ישעיהו: ויעל כיונק לפניו (ישעיהו נג' 2). "נראה אפוא, כי הציפיות שהיו לחז"ל מהמשיח, מתיישבות יפה גם עם סיפור לידתו הניסית של ישוע המשיח.

אשמח לקבל תשובה כבוד הרב זה יועיל לי מאוד .

בחיפוש פשוט באינטרנט עלינו על הבעייתיות הידועה והמפורסמת של רבי משה הדרשן, שהנוצרים מאוד משתמשים בכתבים שלו. המחקר של פרופסור חננאל מאק מהמחלקה לתלמוד באוניברסיטת בר אילן לגבי זהותו של רבי משה הדרשן, כתביו והיחס של חכמי ישראל לכתביו.

פרופ' מאק טוען כבר בראשית ספרו שיש בעיה גדולה עם זיהוי דרשותיו "הדברים עודם רחוקים מסיכום... שאלות לא מעטות עדיין לא נפתרו, הן באשר לרקע ההיסטורי ולתולדות חייו של ר' משה הדרשן, הן באשר לזיהוי דרשותיו" (עמ' 26).
לדבריו המסתמכים על מחקרו של פרופ' תא שמע יש "מקבילות ספרותיות מפתיעות בין תורתו של הדרשן ובין המגילות הגנוזות. לדעת מאק, "זיקתו של ר' משה הדרשן אל ספרות בית שני היא עובדה קיימת אבל פרטיה עודם שרויים באפלה" (עמ' 129).

אחד המקורות החשובים לתורתו של רבי משה הדרשן הוא ספרו של הנזיר הנוצרי ריימונדס מרטיני 'פגיון האמונה' (ספרד, המאה ה"ג). (וכמה אפשר לסמוך על הנזיר הנ"ל שציטט נכון את דברי ר' משה הדרשן ולא ביצע מניפולציות והשתלת תכנים כפי שהנצרות כל כך אוהבת לעשות על כתבי הקודש של התנ"ך ושל חכמינו?)

הספר שכתב הנזיר מרטיני הגיע אל ר' יצחק אברבנל דרך יהודי מומר שהשתמש בספר בוויכוחים עם יהודים (כדי לנצר אותם) "ספר זה נועד לסייע לנוצרים בוויכוחיהם עם היהודים בעזרת הצגת מקורות יהודיים וביניהם כתביו של רבי משה הדרשן. חלק מן הקטעים שבספר 'פגיון האמונה' התגלגלו לספרו של ר' יצחק אברבנאל 'ישועות משיחו' (איטליה 1498), דרך "המופקר הגדול שמו בישראל", המומר יהושע הלורקי, הדובר העיקרי של הנוצרים בוויכוח טורטוסה (1413-1414).

פרופסור מאק טוען שחכמי ישראל הוציאו את כתביו של רבי משה הדרשן מהספרייה היהודית "לא זו בלבד שהנושא המשיחי נוכח ישירות או לפחות נרמז גם ברבים מקטעי דרשותיו שבידינו, אלא שכמה מהדרשות הללו נושאות צבע וניחוח המזכירים לקורא ערכים ועקרונות נוצריים מובהקים... הגודש המשיחי המאפיין את דרשותיו של ר' משה הדרשן והסגנון המזכיר מאוד את הדרשות הנוצריות ואת עקרונות הנצרות הם שהביאו לצמצום הניכר בהעלאת שמו ובציטוט תורתו של ר' משה הדרשן בכתביהם של חכמי ישראל למן המאה הי"ב" (עמ' 100)

להלן מאמר המתבסס על ספרו של פרופסור חננאל מאק

ובעצם טוען פרופסור מאק שכנראה לכתביו של רבי משה הדרשן הוחדרו מוטיבים נוצרים על ידי מומרים יהודים שהתנצרו והכנסייה.
ספרו של פרופסור חננאל מאק לרכישה במוסד ביאליק

גם באתר דעת יש מאמר שמתבסס על אוצר דינים ומנהגים לי"ד אייזענשטיין שמביא למסקנה: לפעמים השתמש בדרשותיו במקורות חיצוניים המתנגדים לדעות המקובלות. במדרש תדשא מביא דעות מספר היובלים, בחושבו שמחבר ספר היובלים היה ר' פנחס בן יאיר (עי' עפשטיין מקדמוניות היהודים מבוא למדרש תדשא). יתכן כי מסיבה זו לא התפשטו ספריו ולא הגיעו אלינו, כי נתערבו בהם דברים המתנגדים לדעות חז"ל."

לקריאת המאמר באתר דעת

נסכם אם כן: המקור העיקרי לדבריו של רבי משה הדרשן הוא מקור נוצרי. מתוך מחקר פילולוגי מעמיק סוברים החוקרים שכנראה דבריו של רבי משה הדרשן סולפו על ידי נוצרים ומומרים יהודים שהתנצרו כדי להציג דעה נוצרית בתוך דברי חז"ל. חכמי ישראל הסירו את כתביו וההסתייגות מהדברים שאמר (או שכנראה נאמרו וסולפו בשמו) היא ברורה לחלוטין. ואין זו הפעם היחידה שהכנסייה משתילה תכנים נוצרים בתוך כתבים יהודים, יש כתבים נוספים שמחקר פילולוגי מעמיק מגלה שעברו 'טיפול' על ידי הכנסייה - וברוע טעם.

מקורות : פרופ' חננאל מאק. מסודו של משה הדרשן. מוסד ביאליק: ירושלים, 2010.
אתר דעת ערך משה הדרשן